

Náš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izbaja vsako soboto, ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za celo leto 8 K. za pol leta 4 K. za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposlane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 vin. brez priloge, s prilogo po 16 vinarjev.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo je v Kamniku, kamor naj se izvoli posiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo tristopna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1- 2- oz. 3krat. za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: § 19. državnih osnovnih zakonov in narodnostno vprašanje. — Krščanstvo in narodna samostojnost. — Politične vesti. — Iz slovenskih dežel: Razno. — Kranjsko: Razno. Podlistek: Mali lord.

§ 19. državnih osnovnih zakonov in narodnostno vprašanje.

Kakor razvidno, vlada že glede na kompetenco tega paragrafa, ki je, nota bene, jedini v celi avstrijski ustavi posvečen narodnostnemu vprašanju, razpor in nesoglasje, in to ne samo med pravniki-učenjaki, temveč celo med najvišjimi upravnimi organi. Upravno sodišče vidi pozitivno pravo le v zadnjem odstavku § 19, v ostalih dveh pa — kakor kaže politično vreme; državno sodišče je v tem pogledu bolj dosledno in vstraja na neposredni veljavnosti omenjenega § od njegovega famoznega rojstva sem. In če mu pogledamo v ogrodje, našli bomo spet same dvome in vprašanja. Iz vprašanj je sestavljen § 19 in s temi vprašanji odgovarja na — narodnostno vprašanje. Pa poglejmo!

a) „Vsi narodi v državi so ravnopravni in vsak narod ima nedotakljivo pravico gojiti in likati svojo narodnost in svoj jezik.“ — Vsi narodi! Kateri? Tudi židovski? Saj je znano, da se v zadnjem času tudi židje potegujejo za pravice svoje narodnosti (zionisti), in ravno tako je znano, da se morajo boriti pri tem s precejšnjimi težkočami. Da se prepereči nejasnost in nesigurnost v tem oziru, naštevajo mešane države po večini v svojih ustavah one narode, kojim nudijo varstvo in priznanje narodnostnih

zajmov. Tako se je narodno življenje pravno uredilo v Švici za Nemce, Francoze in Lahe, v Belgiji za Francoze in Flamce, v Luksemburgu za Nemce in Francoze. Splošnost v besedilu meče praksi tudi tukaj polena pod noge, ker mora v vsakem posameznem slučaju določiti, ali je kaka narodna skupina tudi faktično narod, in sicer narod v državi.

Tudi v subjektivno-pravnem oziru vsebuje ta odstavek prav malo pozitivnega. Poslušajmo, kaj pravi o njem Herrnritt:¹ „V tem stavku je označen narod kot nositelj pravic. Narod kot neorganizirano in nedoločeno število rojakov pa ne more biti pravni subjekt. Ne manjka samo imenovani nositelj volje, ampak tudi organ, ki bi izzazval uveljavljanje pravic. Ravno tako se ne da „ravnopravnost“ juristično dognati; brez vsake pravne vsebine vsebuje le prepoved, jeden narod v državi protežirati pred drugimi. Istotako se pogreša v „nedotakljivi pravici“, gojiti in likati svojo narodnost in svoj jezik, vsaka pozitivna vsebina.“ Ali ni to naravnost uničujoča kritika?

Še ostreje se izraža Springer: „Pravice, in to še nedotakljive, pa zamore imeti le pravni subjekt. Radi kršenja istih more le pravni subjekt tožiti. Netožljiva, neizvedljiva pravna norma pa ni pravna norma, temveč le pobožna želja. Ako naj ima narodnost sploh kake pravice, je potrebno, da se izjavljena narodnost posameznika zreali v subjektivnih javnih pravicah, kojih bistvena vsebina je v kratkem: 1.) rojaštvo, 2.) legitimacija vložiti tožbo proti posameznim narodnim nasprotnikom in proti tuji narodnosti kot korporaciji v slučaju omejevanja narodno-

stnih pravic, 3.) legitimacija braniti svoje narodnostne pravice napram državi v slučaju, da se država meša v pravno torišče, ki pripada narodnostem kot takim.¹

Tudi pravniki, ki ne sodijo tako rigorozno, vkljub vsemu prizadevanju ne najdejo v prvem odstavku § 19 niti toliko konkretnega, pozitivnega jedra, da bi bile vredno imena. Pražák n. pr. ve o njem povedati le toliko, da ne more nikomur škodovati (sic!), ako pripada k tej ali oni narodnosti, niti v javnih niti v zasebnih pravicah. Posebno to tudi ne more škodovati, ako se gre za dosego javnih služb, seveda ne da bi s tem bili razveljavljeni predpisi, ki v dosego posameznih uradniških mest zahtevajo znanje kateregakoli jezika.² No, mi Slovenci občutimo najbolje, kako „nič ne škoduje“ uradniku ali kompetentu, ako je Slovenec! Difficile est, satyram non scribere!

Izborna označuje „blagodejne učinke“ § 19, predvsem prvega njegovega odstavka, Dr. Leo Winter. On pravi: „Kako se zamore vesti napram narodnosti država? Na dva načina. More i organično urediti njeno razmerje napram sebi, ali pa se sploh ne ozira na narodnost in pozna samo državljane. Zadnji način je izveden na Avstrijskem. To drugo upravo imenuje Springer centralistično-atomistično: narod na državo sploh nima nobenega vpliva; le posameznik zamore vplivati na državo. Po § 19. državnih osnovnih zakonov ne more država omejevati noben narod v gojenju svoje narodnosti. Toda narod se ne more zadovoljevati s to negacijo; narod

¹ R. Springer (Dr. Renner): Der Kampf der österreichischen Nationen um den Staat, 66.

² Dr. J. Pražák: Rakouské právo ustavní III, 56 in sl.

Mali lord.

Angleški spisal F. H. Burnett.

(Dalje.)

Enajst dni potem, ko je Diku zaklical zbogom, je dospel mali lord v Liverpool in zvečer dvanajstega dne je peljal voz, ki je šel na kolodvor ponj in po mater ter po mr. Havishama, mimo Court Lodge.

Mari, ki je obenem prišla iz Amerike z gospo Errol, je prišla že nekoliko poprej v hišo, in ko je Cedrik skočil z voza, je videl v razsvetljeni veži stati nekaj služabnikov, Mari pa med hišnimi vrati. Z veselim vsklikom je hitel k nji ter jo poljubil na rdeča lica.

„Ali si že tu, Mari? Ljubček, Mari je tu!“

„Vesela sem, da ste tukaj, Mari,“ je tiho rekla gospa Errol. „Veliko manj tuje se mi zdi, če imam znan obraz okrog sebe.“ S temi besedami ji je ponudila roko, katero je Mari krepko stisnila. Dobro je razumela, kako je moralo biti mladi gospe pri sreči, ki je zapustila svojo domovino in se mora zdaj še ločiti od otroka.

Angleški služabniki so z veliko radovednostjo opazovali mater in sina. Vsemogoči glasovi so krožili o njih; vsakdo je vedel, zakaj mora gospa Errol stanovati tukaj in mali lord na gradu, vsakdo je natanko vedel, kako veličansko premoženje ga čaka in kako nagle jeze

je njegov stari oče s svojimi revmatičnimi napadi in vedno slabo voljo.

„Lahko mu ne bo, malemu dečku!“ To so se že zdavno dogovorili.

Kakšen otrok pa je bil ta lord Fauntleroy, niso vedeli, in obnašanje bodočega grofa Dorincourta ni bilo zanje lahko razumljivo. Samostojno je slekel svoj površnik, kakor bi bil navajen vedno samemu sebi streči in potem se je ogledal po široki veži, motril slike, rogovje in vsemogoče stvari, ki so se mu čudne zdele, ker še nikoli ni kaj takega videl.

„Ljubček,“ je zaklical, „to je zlata hiša, kajne? Tako sem vesel, da stanujem tukaj! In prav velika hiša je!“

Kajpada je bila velika v primeri z ozkim poslopjem v siromašni Now-Jorški ulici, in čedna ter prijetna je bila tudi. Mari je peljala došle goste v prvo nadstropje v svetlo in s pisanimi tapetami opremljeno spalno sobo, kje je gorel prijeten ogenj in je pred pečjo ležala velika, kakor sneg bela angorska mačka na preprogi.

„Grajka gospodinja jo pošilja,“ je pojasnila Mari. „Zelo ljuba gospa je in je sama vse pregledala in uredila za Vaš prihod. Videla sem jo tudi že in ranjkega gospoda kapitana je zelo rada imela. Zelo žalostna je, da je mrtev, in potem je tudi rekla, da se Vam bo v sobi prijetnejše zdelo, ako bo mačka tako leno ležala

pred pečjo. Gospoda kapitana je že poznala, ko je bil še otrok; bil je lep dečko, je rekla, in potem fin gospod, ki je tudi za nižje osebe imel prijazno besedo. Tedaj sem ji rekla: „pa je tudi takega sina zapustil,“ da, in potem sem rekla: „Noben lepši dečko ni trgal čevljev, odkar obstoji svet.“

Ko sta se mati in sin nekoliko preoblekla, sta šla v pritličje v veliko svetlo sobo. Strop je bil lesen, ne visok, široki udobni stoli so imeli rezljana naslonila in vsakovrstne male omarice, police in drugi okraski so krasili stene; pred pečjo je ležala velika tigrova koža in dva udobna naslonjača sta stala ob vsaki strani. Veliki, beli mački je bilo kaj prijetno, ko jo je lord Fauntleroy božal, in takoj se je pritisnila k njemu. In ko je legel na lepo kožo, se je takoj zleknila poleg njega in prijateljstvo je bilo sklenjeno. Cedrik je pritisnil svojo glavico poleg mačke v mehko kožuho ter se ni brigal, o čem sta se pogovarjala mati in mr. Havisham, ker sta itak tako tiho govorila. Gospa Errol je bila zelo blede in vidno ginjena.

„Danes ponoči mu vendar še ni treba iti?“ je vprašala. „Danes sme vendar še pri meni ostati?“

„Gotovo,“ je odgovoril mr. Havisham, „ni potreba, da bi danes že šel. Po obedu pojdem v grad in obvestim Njegovo vzvišenost, da smo prišli.“

potrebuje od države podporo pri negovanju svoje kulture. Tu pa § 19. ne drži. Hoče-li narod, da država pozitivno izpolnjuje, kar narod potrebuje, mora v to svrhu pritiskati na državo potom posameznikov, združenih v politične stranke. Ker pa država tem rajši ugodi, čim večjo silo ta ali oni narod v državi (pa tudi izven države!) ima, borijo se danes avstrijski narodi za moč v državi. Ako razmnoži jeden narod svojo moč v državi, zmanjša s tem moč drugih narodov. Tako postaja jeden narod sovražnik teženj drugega naroda. Centralistično-atomistična ustava dela iz naravnega stremljenja vsakega naroda po zadostitvi svojim kulturnim potrebam, ki se nikakor ne tičejo drugih narodov, boj vsakega naroda proti izpolnitvi kulturnih potreb drugih narodov.“¹

b) Drugi odstavek se glasi: „Ravnopravnost vseh v deželi navadnih jezikov v šoli, uradih in javnem življenju se od države priznava.“

Kar se besedila v tem odstavku tiče, ne bo odveč pripomniti, da je prvotna osnova državnega zbora to ravnopravnost „zajamčila“. Od zajamčenja gotovih pravic do piškavega priznanja pa je velik korak! Zakaj je državni zbor ta korak storil in od vsebinepolnega zajamčenja retiriral na današnjo brezpomembno frazo, to vedo bogovi! Najbrž se mu je zdelo prestrogo, zahtevati od države garancije, ker bi se v slučaju kršenja narodnostnih pravic lahko posadilo njo oziroma njene upravne organe na obtožno klop in tirjalo od nje odškodnino. Toli-ke pravice koncedirati narodnostem kot socialno-političnemu parveniju pa vendar ne gre!

Po tem odstavku so spet jeziki, in sicer v deželi navadni jeziki, nositelji ali deležniki ravnopravnosti. Jezik kot opravičenec, in če je tudi tisočkrat „landesüblich“, pa je nonsens! Torej tisti, ki se ga poslužujejo? Tudi v tem slučaju se ne da iz tega odstavka izluščiti nič več kot ravnopravnost državljanov v uporabi (v deželi) domačih jezikov, torej, kakor smo že videli, negativni pojem. Ta odstavek je le v toliko popolnejši od svojega prednika, v kolikor bližje označuje torišče te proslavljene ravnopravnosti, namreč šolo, urad in javno življenje.

Jeziki so torej ravnopravni, in sicer takrat, ako so v deželi navadni. Kedaj pa je jezik v deželi navaden? Se mora govoriti po celi deželi, ali zadostuje manjši teritorij, recimo okraj, občina? Kako velik mora biti ta teritorij? Kako visoko približno število tistih, ki se ga poslužujejo? Ali je jezik, ki ga govori birokracija in ki je oficilen pri višjih uradih, tudi „landesüblich“? Mora biti prebivalstvo, ki govori gotovi domači jezik, avtohtono ali pa se prizna

kot v deželi domač tudi jezik priseljencev (uradništva najrazličnejših barv)?

Kolikor vprašanj, toliko dvomov in nejasnostij! Na vsa ta vprašanja nam ne da § 19. odst. 2 niti najmanjšega odgovora! In to naj bo zakon, ki hoče pravno urediti razmere narodnosti napram državi?

Besedo ima torej spet interpretacija, in ker pravniki teoretiki nimajo v upravno-tehničnem oziru nobene kompetence, prideta v upoštevanje le najvišji upravni sodišči, katerima pa, kakor smo videli, se doslednost, sigurnost in — objektivnost ne more baš očitati.

Herrnritt se izraža o tem odstavku takole: „To načelo (namreč teritorialno, zapopadeno v „landesüblich“), kojega izvedba predpolaga jezikovno jednotna ozemlja in katero stavi jednostavnost in jednakomernost v uradovanju višje nego narodni interes posameznika, pohaja pa tudi iz dobe prosvetljenega absolutizma. Na Avstrijskem je prišlo to načelo do velike veljave v obeh sodnijskih redih, ki sta občevarje strank s sodnijo pripuščala le v jeziku, ki je v deželi domač“ in ki je „v deželi pri sodniji domač.“¹

Ta dva reda sta (splošni) iz l. 1781 in (zapadno-gališki) 1796. Kakor je posebno iz zapadnogališkega sodnijskega reda (§ 14) razvidno, se je v dobi prosvetljenega absolutizma pojem „landesüblich“ naravnost indentificiral s pojmom „im Lande beim Gerichte üblich“!² In tako se je prakticiralo do najnovejše dobe, tudi in zlasti pri nas (Koroško)! Najvišji sodni dvor je noter do l. 1898 vstrajal pri nazoru, da je le tisti jezik „v deželi domač“ oziroma „v deželi pri sodniji domač“, ki je pri dotični sodniji v navadi! In na podlagi tega nazora je tudi ukrepal. Tako n. pr. je do najnovejše dobe potom razsodb izobčil slovenski jezik iz sodnij v Trstu in — neverjetno, toda resnično — na Kranjskem! Še le razsodba z dne 13. grudnia 1898, št. 14984 zavzema v tem oziru čisto novo stališče, ko pravi, da je v „deželi domač“ vsak jezik, kojega se večji del prebivalstva gotove dežele v navadnem občevarju poslužuje.

Istovetenje pojma „v deželi navaden jezik“ s pojmom „v deželi pri sodniji navaden“ torej ni obveljalo, vkljub temu, da sta navedena sodnijska reda pravzaprav še danes v veljavi z vso svojo famozno terminologijo. Ravnokar omenjena razsodba najvišjega sodnega dvora navaja torej kot glavni pogoj, ako naj je kak jezik priznan za „landesüblich“, da se ga poslužuje večji del prebivalstva v dotični deželi. Pozabila je seveda povedati, kako velik mora biti tisti „večji del“: polovica, četrtina, deset tisoč? Spet ta nejasnost in negotovost.

¹ v. Herrnritt: l. c. 83.

² v. Herrnritt; l. c. 116.

podnožnici. Ostro in vprašujoče ga je pogledal izpod košatih obrvi in mr. Havisham je spoznal, da je bil vkljub ravnodušnosti, ki jo je na videz kazal, zelo nemiren in je težko pričakoval, kaj mu bo povedal o vnuku.

„Tukaj ste torej, Havisham! Srečno dospeli? Kaj je novega?“

„Lord Fauntleroy in njegova mati sta došla v Court Lodge. Oba sta potovanje dobro prestala in se izvrstno počutila.“

„Me veseli,“ je nekako nepotrpežljivo rekel grof. „Sedite in vzemite kozarec vina. Kaj pa sicer?“

„Mladi lord ostane danes čez noč pri materi. Jutri ga pripeljem v grad.“

Grofova roka je počivala na naslonilu, zdaj si je pa zakril z njo oči.

„Govorite vendar dalje. Pismena obvestila sem si prepovedal in torej ničesar ne vem, kaj ste opravili. Kakšne vrste je dečko? O materi nočem ničesar slišati, samo o dečku.“

Mr. Havisham je pokusil staro rdeče vino, ki si je je natočil, ter držal kozarec v roki.

„Težko je, soditi o značaju otroka sedmih let,“ je previdno začel.

„Torej je butec?“ je zaklical stari gospod ter naglo pogledal odvetnika. „Ali morda kak zabit tepec? Amerikanska kri odločuje v njem?“

„Skoro ne verjamem, da bi mu bila v škodo, milord,“ je suho in hladno odgovoril od-

Pa dobro: večji del. Vsaj jeden moment k determiniranju pojma „v deželi navaden“ bi že imeli.

Drugi moment vsebuje razsodba državnega sodišča z dne 12. julija 1880, H. 219, po kateri je kak jezik takrat v „deželi navaden“, „ako je tudi le v posameznih okrajih ali krajih dežele, torej vendarle tudi v deželi navaden t. j. ako ga govori kakoršnokoli večje število domorodcev (avtohtonov). Tukaj se torej na število ne polaga posebna važnost, niti na velikost ozemlja, pač pa na to, da morajo jezik govoriti domorodci, ako naj postane „v deželi navaden.“ „Je torej potreben nekak usus longaevis jezika v deželi, ki ga dela tam domorodnega.“¹

(Dalje prih.)

Krščanstvo in narodna samostojnost.

(Konec.)

In oderuhi sami niso bili najgrša stvar. Še grše je bilo tisto, kar se je ponekodi oderuhov držalo in za njimi vleklo, kakor rep za kometom. Rep kometov je bilo oderuhovo nezakonsko sorodstvo, sestajajoče iz različnih odsluženih in razbitih planetov, ki so se za oderuhovih mladih let v velikih nadah vrteli okrog njegovega zlata. Oderuha samega je pa tudi zlato mikalo. Iskal si je zatega solnea za tovariša življenja. In planeti so ostali planeti, ampak odsluženi. Vse te odslužene zvezde se vnovič prikažejo na nebu, ako oderuh zavlada v občini kot absoluten vladar. Oderuh se polasti vseh moških kupčij, vseh moških podjetij, odslužene zvezde pa ženskih. Vsako jajce, vsako pišče, vsaka kaplja mleka, vsak drobljanček masla, skratkoma vse, karkoli gre ženskega izvoznega blaga iz občine, vse mora iti skozi roke odsluženih oderuhovih zvezd. Ako ne, je zamera. In zamera je nevarna. Odslužene zvezde so oderuhovi vohuni. In če dolžnikova žena spravi zvezdo v slabo voljo, utegne oderuh dobiti obvestila, ki bi lahko bila za dolžnika usodepolna.

To so romani! Pisani so v knjigo človeškega življenja s krvjo in solzami, da ne veš, ali bi jokali, ali bi kletli, ko bereš. Toda čimdalje bereš, tembolj te minevata žalost in jeza. Med vrsticami se ti namreč povsod reži gorostasna neumnost ljudi, ki se pustijo na takšen način dreti. In če začneš premišljevati to vnebovpijočo bedastočo, ne moreš drugače, da se moraš smejati.

Kmet je res revež. Ne toliko zato, ker nima. Revež je predvsem zaradi tega, ker se pusti dreti.

¹ Hugelmann: Zeitschrift für Verwaltung 1877, str. 158.

¹ Akademie, revue socialistická; letnik XII, zvezek IV, 157.

Gospa Erroll se je ozrla na Cedrika, ki je tako ljubek in lep ležal na koži, dočim so plamenčki iz kamina metali lučke na zlato se svetlikajoče lase.

„Grof ne ve, kaj mi vzame,“ je rekla z boleznim smehljamem ter potem pristavila ozrši se v odvetnika: „Ali mu hočete povedati, da ne maram njegovega denarja.“

„Denar? Saj vendar ne mislite letne plače, ki jo je Vam namenil?“

„Da,“ je priprosto, a odločno odgovorila. „Rajši nimam te plače. To stanovanje moram sprejeti in sem hvaležna, kajti sicer ne bi mogla ostati v bližini svojega otroka; za druge stvari imam pa majhno premoženje, ki zadostuje za skromno življenje, več pa ne potrebujem. Kakor so zdaj razmere med nama, bi ne mogla od grofa sprejeti nikakih dobrot, ne da bi imela občutek, da sem mu Cedrika prodala, in vendar ga puščam le zato od sebe, ker ne mislim nase, ampak na njegovo srečo in ker bi njegov oče tako želel.“

„Čudno, zelo čudno,“ je rekel mr. Havisham ter si drgnil podbradek. „Grof se bode jezil, ker ne bo tega razumel.“

Skoro nato so vsi trije sedli k obedu in tudi mačka si je prisvojila sedež poleg Cedrika ter zadovoljno predla.

Proti večeru je šel mr. Havisham v grad, kjer ga je grof takoj sprejel. Našel ga je v udobnem naslanjaču pred pečjo, bolno nogo na

vetnik. „Sicer se ne razumem na otroke, toda tega imam za lepega dečka.“

Previden in zdržljiv biti v izjavah, to je bila Havishamova navada, in te se je danes bolj nego kdaj držal, kajti hotel je, naj grof sam sodi in vnuka spozna, ne da bi kdo poprej nanj vplival.

„Zdrav? Dobro raščen?“

„Na videz popolnoma zdrav in dobro raščen.“

„Ravne ude — človeški obraz?“

Na tenkih odvetnikovih ustnicah se je pojavil lahen nasmeh, ko se je spomnil srčkanega dečka, ki ga je zadnjikrat videl na tigrovi koži.

„Precej lep otrok, kolikor se lahko reče o dečku in kolikor se jaz nato razumem. Toda zdel se Vam bo malo drugačen od angleških otrok.“

„Ne dvomim,“ je zamrmral grof in bolna noga se mu je stresla. „Nesramna, kričava banda, amerikanski otroci! Sem že dostikrat slišal o njih.“

Mr. Havisham je spil vino in molčal.

„Gospa Errol mi je dala neko naročilo,“ je potem mirno opomnil.

„Prizanesite mi s tem! Čim manj slišim o tej osebi, tem bolje!“

„O stvari se mora vendar govoriti. Gospa noče sprejeti letne plače, katero ste ji namenili.“

„Kaj naj to pomeni?“ je vzrojil grof. „Kaj naj to pomeni?“

Usluga za uslugo. Listi javljajo, da je ustavljena kazenska preiskava proti onim italijanskim akademikom, ki so lani pri spopadih z Nemci na dunajskem vseučilišču streljali. To je prvo plačilo Italijanom za to, da so glasovali proti dr. Šusteršičevemu predlogu. Pa pravijo, da ni korupcije v Avstriji!

Požrtvovalni Poljaki. V seji mestnega občinskega sveta je podžupan dr. Rutowski predlagal, naj občinski svet votira za poljsko šolsko družbo 25.000 kron kot odgovor na Roseggerjev nasvet, naj Nemci darujejo za nemški „šulferajn“ 2 milijona. Predlog je bil soglasno sprejet. Poleg tega so mestni občinski svetniki iz svojega zložili 10.000 kron v isto svrhu.

Rusija. V političnih krogih zatrjujejo, da je padeč ministrskega predsednika Stolypina samo vprašanje par dni. Car bo sprejel Stolypinovo demisijo obenem z demisijo ministra Izvoljskega. Novo ministrstvo bo sestavljeno iz politikov, ki so po svojem političnem mišljenju pristaši desnice v gosudarstveni dumi.

Turčija. Iz Carigrada javljajo, da je turška vlada vse potrebno odredila, da sta armada in mornarica pripravljeni za vse slučaje, ako bi velesile umaknile svoje čete z otoka Krete. Za slučaj, da bi Grška izrabila položaj ter okupirala otok, ji Turčija takoj napove vojno. Vsi načrti za vojno z Grško so že izgotovljeni v vseh podrobnostih.

Iz slovenskih dežel.

Strahovlado hoče uvesti sedaj po volitvah „Slov. Gospodar“ zoper one trgovce in obrtnike, ki se niso bali pri volitvah pokazati svojega prepričanja. Navaja imena in hujska nanje kmetsko ljudstvo. Opozarjamo pravočasno gospodarjeve na nevarnost takega postopanja. Bridko se bo maščevalo to — na njihovih pristaših. Gospodje v Mariboru naj nikar ne mislijo, če so z najhujšim nasilstvom in sleparstvi zmagali, da bo naš napredni kmet, trgovec in obrtnik sedaj kar uklonil svoj tilnik njihovi strahovladi. Tudi mi imamo na razpolago mogočno orožje bojkota in le žal bi nam moralo biti, če bi se moral boj tirati do skrajnosti.

Popolni poraz „Štajerčijancev“ pri zadnjih volitvah. Sramotni poraz, ki so ga doživeli „Štajerčevi“ nemškutarji pri zadnjih deleznozborskih volitvah, je za spodnještajersko nemškutarstvo uničevalen. Ornig je dobil samo borih 300 glasov in sokandidat Visenjak pa ni spravil skupaj niti toliko glasov, kakor ima njegova občina volilcev. Kdo in kje so torej naročniki tistih petnajst tisoč „Štajerčevih“ iz-

„Žena mi dopade,“ je rekel. „Izgleda, kakor bi bila vesela mladih dečkov, obiskal jo bom in se igral z otroci — bogve, jih ima toliko, da bi se lahko sestavila majhna kompanija?“

Mr. Havishamu se ni zdelo potrebno povedati mu, da bo težko dobil dovoljenje, sklepati prijateljstvo z vratarjevimi otroci — takšna modrost se še vedno prezgodaj izve.

Voz se je naglo peljal med visokimi stari orjaki, katerih veje so se skoro tal dotikale. Cedrik ni vedel, da je grad Dorincourt ena najlepših angleških grajščin in da je ta park in stara drevesa brez primere, toda občutil je lepoto, ki ga je obdajala. Zahajajoče solnce je poševno razsipalo žarke na trate, vseokoli je vladala globoka tišina, čudovita tišina. Večkrat je deček z veselim vsklikom skočil s sedeža, ako je zajec planil iz grmovja, in ko je cela vrsta jerebic pred njim zletela v zrak, je ves srečen ploskal z rokami.

„Tukaj je pa lep!“ je zaklical. „Kaj takega še nisem videl. Lepše je kakor v centralnem parku!“

Čudil se je tudi dolgi vožnji.

„Kako daleč pa je,“ je naposled rekel, „od vhoda v park pa do gradu?“

„Tri do štiri milje,“ je odgovoril mr. Havisham.

„Dolgo pot ima stari oče do lastnih vrat,“ je zamišljeno opomnil mladi lord.

tisov, s katerimi se vedno „Štajerc“ baha! — Menda ne „südmarka“?! —

Volitev v laški okrajni zastop. Četrtek, dne 3. t. m. je volila skupina veleposestvo svoje zastopnike v okrajni zastop. Slovenci so prvi-krat postavili svoje kandidate, a žalibog za en glas ostali v manjšini. Vrgla jih je vdova Marija Logar, posestnica in krčmarica v Hrastniku. Koliko so ji prigovarjali, jo prosili, da bi dala pooblastilo, ali se vsaj volitve vzdržala — vse zaman: dala je pooblastilo našemu najhujšemu političnemu nasprotniku, ravnatelju Leilerju. Proti Slovincem je volila Južna železnica, trboveljska premogokopna družba, posestniki Rimskih toplic, posestniki tukajšnje tovarne za cement Withalm in Logar Marija. Najhujši nemški priganjač je bil tukajšnji nadučitelj ali novopečeni „derehtar“ Valentinitš, nekdanji slovenski učitelj v Žalcu Valentinič. Jako dvomljivo ulogo sta tudi igrala slovenska veleposestnika iz Jurkloštra Šmid in Pintar.

Novi deželni glavar koroški. Cesar je imenoval deželnega poslanca grofa Aichelburg-Labia za koroškega deželnega glavarja, viteza Metnitza pa za njegovega namestnika.

Druga nemška šola v Gorici. Društvi „Südmark“ in „Schulverein“ sta s podporo raznih vsenemških mogotcev in z darili iz Prusije zgradili na trgu Bertolini nemško ljudsko šolo. Znanemu vsenemškemu agitatorju in postajenačelniku Wieserju pa ta šola še ne zado- stuje. Imeti hoče še drugo nemško šolo tik državnega kolodvora, da bi zamogel slovenske železničarje siliti, naj pošiljajo svoje otroke v nemško šolo. Na sredo, dne 26. maja je bil sklican shod za železničarje državnih železnic. Zvonec na shodu sta nosila zloglasni Wieser in adjutant želez. pristav Solati ter realčni profesor Steiner. Vzlic vsi agitaciji je bila udeležba klavrna. Navzočih je bilo kakih 40 uslužbencev. Govoril je profesor Steiner, ki je stresal tiste fraze, ki jih rabijo ti hujskači pri vsaki priliki, da bo šola za otroke železničarjev, da se bodo otroci v tej šoli dobro vzgajali itd. itd. Povedal je, da imajo za to šolo 4000 mark od splošnega nemškega Schulvereina na Nemškem in 4800 K od društva „Südmark“. Rekel je dalje, da naj vsak železničar vsak mesec nekaj plačuje za to šolo, a kar bo vsak določil, o tem se bo napravil zapisnik, da bo kar železniški blagajnik dotični znesek vsak mesec odtrgal od plače. Steiner je rekel, da je za to že dobil dvornega svetnika Ruffa, predstojnika železniškega ravnateljstva v Trstu. Torej je c. kr. državna železnica prišla že tako daleč, da je agentura pangermanskega društva „Südmark“! — Na shodu je govoril seveda tudi Wieser in na fanatičen način delal propagando za to šolo.

Vsak trenotek je kaj novega našel, ko pa je opazil srne in jelene, ki so deloma ležali v travi, deloma pa vsled ropotanja voza dvigali lepe glave z mogočnim rogovjem, je bil ves iz sebe.

„Ali je bil cirkus tukaj,“ je veselo zaklical, „li žive vedno tukaj? Čigavi pa so?“

„Tvojega starega očeta,“ ga je poučil Havisham.

Skoro nato je zagledal grad. Lepa, ponosna stavba se je častito dvigala pred njim, zadnji žarki večernega solnca so se odbijali na brezštevilnih oknih. Stolpi, verande in oboki so se jasno očitavali na večernem nebu, cela stavba je bila ovita od bujnega bršlina in na širokih terasah, ki so vodile do vhoda, so bile bogate cvetlične gredice v vseh barvah.

„To je lepše, kar sem kedaj videl,“ je zaklical Cedrik z blestečimi očmi. „Kakor kraljevski grad, ravno tak je bil tudi naslikan v mojih pravljicah.“

Videl je, kako so se težka vrata odprla in so služabniki nastopili v dveh vrstah, čemur se je zelo začudil, ker si ni mogel misliti, da se to vrši v čast malega dečka, ki bo enkrat lastnik te krasote in bogastva — gradu kakor v pravljicah, velikih starih dreves, krasnega parka, lepih travnikov s cveticami, kjer so zajci skakali in lepi jeleni in srne ležale v visoki travi. Komaj nekaj tednov je minilo, ko je sedel v Hobbsovi prodajalnici na visokem stolu

Opozarjamo politične kroge na dvoje; da se snuje ta šola s pruskim denarjem — ko bi Slovenci dobili kak rubelj iz Rusije, bi bila vsa Avstrija pokonci in kar deževalo bi veleizdajalcev — in da se je c. kr. državna železnica postavila v službo te vsenemške šole.

Štrajk v ajdovski predilnici. Minolo nedeljo je delavstvo predilnice v Ajdovščini proglasilo splošen štrajk. Vzrok so neugodne razmere, zlasti pa postopanje tovarniškega vodstva. Minoli teden je vodja prisilil nekega delavca, ki je odbornik N. D. O., da se je odpovedal delu, potem je pa dejansko napadel nekega podmojstra. Delavstvo je zato potom centrale N. D. O. postavilo zahteve: povišanje plače, odstranitev dveh delavstvu sovražnih članov vodstva in sprejetje obeh odpuščenih delavcev nazaj v delo ter te zahteve predložilo glavnemu vodju. Rok za odgovor je bil določen na nedeljo do 11. ure dopoldne. Popoldne istega dne je priredila N. D. O. v Ajdovščini društveni shod, na katerem so govorili dr. Mandič iz Trsta in drugi. Ker vodstvo tovarne ni dalo nikakega odgovora, je bil proglašen splošen štrajk. Štrajka vse delavstvo — okolu 300 oseb. V Ajdovščino so takoj komandirali orožništvo, a mir se doslej ni kalil.

Francoska industrija na Primorskem. Dne 30. maja se je ustanovilo v Parizu v uradu tamošnjega generalnega poslaništva ob navzočnosti avstrijskega poslanika francosko I. primorsko društvo za vodno električno industrijo. Pogodbe in načrti, katere so že prej izdelovali, so končno odobreni in podpisani. Francoski podjetniki in denarni zavodi so se zavezali, da vzamejo do 20 milijonov kron delnic in jih izdajo nato še za 10 milijonov. V društvu sta poleg Banque transatlantique še dva velika pariška denarna zavoda in več uglednih francoskih podjetnikov. Tekom tega meseca pridejo odposlanci te družbe v Otočac in Gospič, da osnujejo predpriprave za nameravana podjetja.

Kranjsko.

Ljubljanski ulični napisi. V sredo se je pred upravnim sodiščem na Dunaju vršila tozadevna obravnava na pritožbo ljubljanskih Nemcev, ki so protestirali proti slovenskim uličnim napisom. Deželni odbor je zastopal odbornik dr. Ivan Tavčar, ki je v sijajnem govoru pobijal točko za točko nemško pritožbo. Upravno sodišče je že leta 1895 razsodilo, da ima mestna občina pravico določevati jezik na uličnih tablah, priznalo je pa tudi deželnemu odboru pravico, da odobri ali sistira tozadevne sklepe mestnega občinskega sveta ljubljanskega. Dr. Tavčar je

ali na zabojih, zato si ni mogel te svečanosti pripisati sebi v čast. Na čelu služabnikov je stala postarna gospa v črni, svileni obleki z belo avbo na sivih laseh. Ko je stopil v vežo, mu je stala najbližje in Cedrik je videl, da hoče z njim govoriti. Mr. Havisham, ki ga je vodil za roko, je za trenotek obstal.

„Tu sem pripeljal lorda Fauntleroya,“ je rekel. „Lord Fauntleroy, to je gospa Melon, gospodinja.“

Cedrik jo je veselo pogledal in ji dal roko.

„Ali ste nama Vi poslali mačko?“ je vprašal. „Prav lepa hvala.“

Čedni obraz stare žene se je prav tako razsvetlil kakor obraz vratarjeve žene.

„Njegovo Vzvišenost bi povsod spoznala,“ je rekla mr. Havishamu, „popolnoma je podoben očetu. Velik dan je danes.“

Cedrik jo je radovedno pogledal in bi za svoje življenje rad vedel, zakaj je ravno danes velik dan. Še bolj čudno se mu je zdelo, da je imela solze v očeh in vendar ni bila žalostna, kajti prijazno se mu je smehljala.

„Mačka je pustila tukaj dva jako lepa mladiča,“ je rekla, „takoju bomo nesli v sobo Vaše Vzvišenosti.“

Mr. Havisham jo je tiho nekaj vprašal.

„V knjižnici je, sir,“ je odgovorila gospa Melon. „Lord Fauntleroy mora sam k grofu.“

(Dalje prih.)

Kajpada človek, ki je bil rojen v mestu, in ki s preprostim ljudstvom niti toliko ni prišel v dotiko, da bi se bil naučil pravilne slovenščine — tak človek ne bo priznal, da sem tu zapisal resnico o krvoselih in oderuhih, ki so v drugi polovici minulega stoletja razprezali svoje mreže po Kranjskem. A resnica priznanja ne potrebuje. Kar je res, je itak res, ali se prizna, ali se ne.

Ako — cenjeni čitatelj — primerjaš to oderuško dobo z graščinskimi časi, moraš priznati, da so oderuhi izkušali vpeljati hujše suženjstvo, kot je bila graščinska sužnost. Kmet, ki je bil graščinski suženj, ni živel v tem strahu, češ, beračit bom moral iti, lakote bom umiral. Oderuhovemu sužnju je bila pa beraška palica noč in dan pred očmi. Oderuh je dostikrat na svojem lastnem bratu pokazal, kaj zna. Brat je morda rad zidal. Denarja za nove stavbe, katere si je želel zgraditi, ni imel. Oderuh mu je posojeval. Ko so bile stavbe gotove, je oderuh kar hipoma hotel imeti denar nazaj. Brat si ni vedel kje preložiti. Oderuh ga je tožil. Prodalo se je potom eksekutivne dražbe. Ker si nihče ni upal dražiti, je oderuh kupil za toliko, kolikor je bilo cenjeno uradno, to je, na pol zastonj, da s kupom niti dolg ni bil ves plačan. Oderuhov brat je postal berač, dolžan je bil pa oderuhu še zmeraj. Sklicujoč se na preostali dolg je oderuh izsilil, da je brat svoje prejšnje, sedaj prodano posestvo vzel od oderuha v najem, in sicer za vnebovpijoče visoko najemščino.

To so romani, to! Žal, popolnoma resnični. A nikogar ni, ki bi jih otel pozabljivosti.

Pravi oderuhi so imeli posebno metodo v tem: Na lastnem sorodniku, na lastni krvi pokazati, kako oderuh zna dreti. Vsem svojim dolžnikom je dal strašilen zgled, ko je pogнал na boben svojega bližnjega sorodnika. Videl je, da mu ne bo nihče dražil, ker se ga je vse balo. Oderuh je pa znal prodaji tudi dati podobno, kakor da je oderuh največji prijatelj in pravi odrešenik sorodnika, katerega je spravil na boben.

„Meni vendar ne boste dražili!“ je dejal oderuh soobčanom. „Rešil ga bom. Kupil bom, da posestvo ostane v sorodstvu, da ne pride na tuje. Če boste dražili, ne bom kupil. Potem bo moral beračiti. Njega in njegovo ženo in njegove otroke bo morala rediti občina. Kdo drugi? Jaz ne! Jaz sem pripravljen pomagati samo na način, da kupim. Redili jih boste, če kupi kdo drug. Po številkah bodo šli. Vsaka hiša jih bo morala imeti najmanj en dan, ko bo prišla na vrsto. Kaj takega v naši občini še ni bilo. Pojdite drugam vprašat, kako je to zoprno, kakšne sitnosti in kakšni stroški so s tako družino. Ako jaz kupim, ga bom obdržal na posestvu.“

Mr. Havisham je ponovil to vest ter pristavil: „Pravi, da ne potrebuje denarja, in ker niso razmere med njo in Vami prijazne —“

„Niso prijazne! To se mi zdi! Sama misel nanjo mi je zoprna. Pohlepna Amerikanka s kričečim glasom! Jaz je nočem videti!“

„Milord, pohlepne vendar gospe ne smete imenovati. Saj ni niti ničesar zahtevala, ampak le ponudbo odklonila.“

„Samo zvijača,“ se je jezil stari lord. „S tem me hoče pridobiti, da bi jo videl in če mogoče, njen duh občudoval, česar me pa Bog obvari. Amerikanska kljubovalnost! Nočem, da bi kot beračica stanovala pred mojimi vrati. Mati je mladega lorda in ima kot taka varovati svoj ugled in ga mora varovati. Denar bo dobila, če hoče ali noče. S tem hoče le svojemu dečku slabo mnenje o meni vcepiti. Saj ga je najbrž že itak nahujskala zoper mene.“

„Ne,“ je rekel mr. Havisham. „V tem oziru imam še neko drugo naročilo od gospe Errollove.“

„Ki ga nočem slišati!“ je zakričal grof ter sopihal jeze in bolečin.

Mr. Havisham je pa ne brigajoč se zato nadaljeval: „Gospa Vas prosi, da v navzočnosti lorda Fauntleroya nič ne rečete, iz česar bi dečko lahko sklepal, da je ne marate. Dečko zelo visi na nji in prepričana je, da bi ga to Vam odtujilo. Rekla mu je samo, da je še premalad, da bi razumel vzrok ločitve od nje. To

Malo bolj paziti bo moral, kakor do zdaj. Pa jaz ga bom vodil, da se bo prav gospodarilo. Imel bo svojo streho in kos kruha tudi še z naprej. Občina pa z njim ne bo imela ne skrbi, ne sitnosti, ne stroškov. Kdor bi danes meni dražil, bi celo občino tiščal v škodo.“

Tako zna oderuh pred dražbo občane obdelavati. Občani dobro vedo, koliko je ura. Dražiti si pa vendar nihče ne upa. Vsak si misli: „Kdo ve, morda bo oderuh res okoliščine tako zavil, da bo občina oškodovana, ako mu plen iztrgamo? In če bom dražil, utegne potem oderuh krivdo zvrniti na me, in vsi občani bodo po meni padli.“

In kako dolžnik vse spoštuje, kar je z oderuhom v sorodu, bodisi zakonsko, ali nezakonsko! Da bi dolžnik pol besede rekel zoper oderuhovo zvezdo, da bi dolžnikova gospodinja od svojih ženskih kupčij sama imela dobiček, ne pa dobička naklonila oderuhovim zvezdam — vse to je nemogoče.

V srednjem veku kmet ni smel oditi z zemlje, na kateri je bil rojen. A imel je tam tudi kruh, in od tega kruha ga ni mogel pogнati nihče. Dolžnik pa, ki danes zdihuje v oderuških krempljih, trepeti še celo pred oderuhovo nezakonsko zvezdo. Ubogi siromak si misli: „Naj jo užalim, pa bo pošast iztegnila jezik, in pogнали me bodo z družino vred po svetu.“

In zoper takšne narodnjake so duhovniki začeli najstrastnejši boj! Na svojih travnikih so imeli narodnjaki kapelice katoliških apostolov, duhovščina jim je pa očitala, da niso dovolj katoliški. Ali se ni duhovščina s tem postavila v popolno nasprotje do narodne stvari?

Kako si je vendar duhovnik drznil, na tak način nastopiti zoper narodnost? ...

Odgovor:

Še bi ne bil duhovnik šel v boj zoper oderuha. Toda oderuh je začel duhovnika samega tiščati za vrat, in oderuhove ženske so začele siliti v zakristijo in v presbiterij.

Tako se je boj moral vneti.

J. G.

Politične vesti.

Iz poslanske zbornice. Pri glasovanju o predlogu glede bosanske agrarne banke izvajala si je vlada kaj žalostno zmago. Za dr. Šusteršičev predlog je glasovalo 237, proti pa 242 poslancev. Dr. Šusteršičev predlog je bil torej odklonjen s 5 glasovi. Vlada je zmagala samo s pomočjo ministrov dr. Žačka, dr. Weiskirchnerja, dr. Dulembe, dr. Schreinerja in dr. Bi-

želi raditega, da bi se niti pičice nezaupanja do Vas ne naselilo v dečkovem srcu.“

Grof je padel nazaj v stol; globoko vdrt, ognjene oči so mu plamtele izza gostih obrvi.

„Bodite pametni, Havisham,“ je končno rekel, „saj mi vendar ne boste peska natrosili v oči, da mu ni ničesar povedala.“

„Niti besedice, milord,“ je mirno odgovoril odvetnik. „Dečko ne vidi v Vas nič drugega, nego ljubečega starega očeta. Nič — prav nič se ni reklo, karkoli bi moglo vzbuditi v njem najmanjši dvom v Vašo popolnost, in ker sem Vaša povelja glede morebitnih njegovih želj natančno izvršil, vidi v Vas pojem največje velikodušnosti in dobrote.“

„Ali res? Govorite resnico?“

„Dam Vam častno besedo, da je le od Vas odvisno, kako si hočete urediti razmerje do lorda Fauntleroya, in če si smem dovoliti, Vaši vzvišenosti dati dober svet, bi bil ta, da nikoli kaj žaljivega ne govorite o njegovi materi.“

„Bežite, dečko sedmih let!“

„Ki je preživel teh sedem let ob strani matere, kateri velja vsak utrip njegovega srca.“

Peto poglavje.

Na gradu.

Bilo je pozno popoldne, ko je drdral po drevoredu voz, ki je pripeljal malega lorda Fauntleroya in mr. Havishama na grad. Grof

linskega, ki so obenem tudi poslanci in so se kot taki vdeležili glasovanja. Vlada si je torej sama sebi dala zaupnico. Ako bi namreč navedenih 5 ministrov ne glasovalo, kar bi bilo edino korektno, bi bil dr. Šusteršičev predlog prodrl z 1 glasom večine. To glasovanje je torej pokazalo jasno, da Bienenrova vlada ne razpolaga več z večino v zbornici in če ima še kaj čuta parlamentarne dostojnosti, bi morala iz tega izvajati konsekvence in odstopiti. — Druga dr. Šusteršičeva rezolucija je bila odklonjena z 243 proti 237 glasovom, tretja rezolucija pa z 241 proti 237 glasovom. Za tretjo rezolucijo je glasoval z opozicijo nemški svobodomiselní poslanec dr. Kuranda. Zbornica je nato sprejela skoraj soglasno dr. Redlichovo rezolucijo. Takisto sta bili sprejeti tudi rezoluciji barona Morseyja in dr. Sylvestra, v katerih se je izrekla nezaupnica baronu Burianu in se zahteva predložitev zakona o odgovornosti skupnih ministrov. — Poslanec Hribar je vložil dve interpelaciji. Prva interpelacija je naslovljena na naučnega ministra in se tiče referenta o personalnih zadevah pri deželnem šolskem svetu kranjskem. Druga interpelacija je naslovljena na domobranskega ministra in na ministra del in zahteva, naj se vojaška smodniška skladišča premeste iz bližine večjih krajev.

Demisija češkega ministra dr. Žačka.

Češki minister-rojak dr. Žaček je podal svojo demisijo. Parlamentarna komisija čeških strank je sklenila dr. Žačka pozvati, da naj glasuje za dr. Šusteršičev predlog, ali pa se naj odstrani pri glasovanju. Dr. Žaček je o tem sklepu obvestil barona Bienenroha, ki pa je od njega zahteval, naj ostane na svojem mestu in glasuje proti dr. Šusteršičevemu predlogu. Dr. Žaček je to storil in podal obenem demisijo. Parlamentarna komisija čeških strank pa je drugi dan v navzočnosti ministra dr. Žačka razpravljala o njegovi demisiji. Splošno se sodi, da bodo našli modus, da bo dr. Žaček lahko ostal na svojem mestu.

„Slovanska enota“ je sklenila, da vloži v prihodnji seji (11. t. m.) po poslancu Kalinu nov nujni predlog, v katerem se zahteva, naj vlada predloži zbornici načrt ustave za Bosno parlamentu, predno ga predloži v sankcijo cesarju, da se ne bodo ponovili tako škandalozni dogodki kakor pri koncesijoniranju madžarske agrarne banke v Bosni.

„Veleizdajniki“ na Češkem. Preiskava proti češkim rodoljubom, ki so obdolženi protivojaške in „veleizdajniške“ propagande, je zaključena. Obravnava se prične koncem tega meseca in bo trajala več tednov. Vseh obtožencev je 62. Med temi jih je več, ki so obtoženi tudi radi — „veleizdaje“.

je odredil, da mora vnuk malo pred obedom dospeti v grad in da se ga mora samega pripeljati v sobo, kjer ga bo sprejel. Cedrik se je udobno naslanjal v vozu nazaj ter z največjim zanimanjem vse opazoval. Voz sam, veliki krasni konji z blestečo opravo, častivredni kočijaž in veliki sluga v elegantnih livreh, vse je vzbujalo njegovo pozornost.

Ko se je voz ustavil pred vrati v park, se je sklonil z okna, da si ogleda velikanske, kamnite leve, ki so krasili vhod. Iz čednega, z bršlinom ovitega stanovanja je stopila okrogla, prijazna žena ter odprla. Dva otroka sta ji sledila za petami ter s široko odprtimi, začudenimi očmi strmela v malega dečka v vozu, dočim je mati smehljaje napravila poklon.

„Ali me pozna?“ je vprašal lord Fauntleroy spremljevalca. „Zdi se mi, da ve, kdo sem,“ in pri tem je vzel žametno čepico z glave ter prijazno pozdravil.

„Dober dan!“ je glasno zaklical. „Kako vam gre?“

Žena je bila vidno razveseljena, cel obraz se ji je smejal in plave oči so ga gorko in priščno gledale.

„Bog blagoslovi Vašo Vzvišenost!“ je rekla. „Bog blagoslovi Vaš prijazen obraz. Srečo in veselje Vaši Vzvišenosti! Dobrodošli v Dorincourt!“

Lord Fauntleroy je zamahnil s čepico ter ji večkrat pokimal, ko se je voz odpeljal dalje.

podal v svojem zagovoru jasno sliko o ljubljanskih Nemeih, ki pač zahtevajo zase povsod absolutno ravnopravnost, drugim pa ne privoščijo niti mrvice ravnopravnosti. V tem oziru je poučen zgled Kranjska hranilnica, ki živi samo od slovenskega denarja, a se kljub temu dosledno upira, da bi dala napraviti na hiši in v prostorih slovenske napise. Sodni dvor upravnega sodišča je po dveh urnem zborovanju razglasil sodbo, da se pritožba ljubljanskih Nemcev kot v vseh točkah neutemeljena zavrne. S tem je torej končno odločeno, da ostanejo v Ljubljani samoslovenski ulični napisi in Ljubljana je šele zdaj postala bela Ljubljana, česar se vsa Slovenija veseli.

Razsodba upravnega sodišča glede samoslovenskih uličnih napisov v Ljubljani je razveselila vsakega rodoljuba, vendar ima pa z ozirom na obmejne Slovence nekaj britkega na sebi. S tem se je takorekoč ustvaril prejudic o določevanju jezika pri uličnih napisih po celi Avstriji in je zdaj takorekoč izključeno, da bi Slovenci v štajerskih in koroških manjšinskih mestih v tem oziru sploh kedaj dosegli ravnopravnost. Celje, Ptuj, Maribor, Celovec, Beljak itd. bodo imeli, dokler bodo imeli Nemci večino v teh mestih, samonemške ulične napise, kajti kdor ima občino v roki, ta bo tudi določeval jezik na teh napisih. Zato ima za štajerske in koroške Slovence ta razsodba nekaj grenkega na sebi kljub veselju, katero je vzbudila širom slovenskega sveta.

Dr. Lampe, ki opravlja rabeljski posel pri naprednem kranjskem učiteljstvu v pravem pomenu besede, je v tem poslu pretečeno nedeljo obglavil tudi župana Hribarja in celo narodnapredno stranko. Župan Hribar hodi zdaj brez glave okoli in napredna stranka je fuč! Prav zares se nam ne zdi vredno, da bi odgovarjali dr. Lampetu, kajti tako hudobnega človeka — tudi po zatrdilu klerikalcev — ga nima slovenska zemlja. Nihče mu ni kriv, da ga ni narava oblagodarila z ravnimi udi. Zakaj dá vsled tega drugim občutiti svojo jezo; nedolžni ljudje, katere on do krvi preganja, niso krivi tega. Danes je vsakemu jasno, da dr. Lampetova zlobnost izvira le iz tega vzroka in da je vsled tega tudi tak, da vsakemu najslabše privošči in tudi stori. Odgovarjamo torej prav nič, ker nam je njegov ton tudi premalo dostojen, odgovarjala mu pa bosta v nedeljo 20. t. m. napadeni župan Hribar in dr. Tavčar v Mestnem domu. Menimo, da bosta povedala dr. Lampetu, kar mu gre.

Slovenski katoliški župnik proti obisku škofa Jegliča v Ameriki. Župnik Ivan Smolej je objavil v „Glasu Naroda“ članek, v katerem se ostro izreka proti obisku škofa Jegliča v ameriških slovenskih nasebinah, ker je glavni namen tega obiska reklama in beračenje za škofove zavode. Ameriški Slovenci imajo dovolj lastnih potreb. Radi sicer žrtvujejo za narodne stvari, kakor je družba sv. Cirila in Metoda itd., a za stvari, katere je vzplodilo brezmiselno in fanatično strankarstvo, naj skrbi stranka in njena lastna duhovščina v domovini. Kranjskega fanatizma pa v Ameriki ne rabimo. Taka nakana naj se kratkomalo odbije. Članek jasno priča, kakšno mnénje imajo v Ameriki živeči slovenski duhovniki o ljubljanskem škofu in ciljih. Da se škof ne bo dal odvrniti od svojega namena, smo prepričani.

Velika pevska slavnost v Ljubljani povodom društvene 25letnice slov. del. pevskega društva „Slavec“, ki se vrši v dneh 27., 28. in 29. junija t. l. bo največja prireditev v pevske

oziru, kar se jih je doslej vršilo v Ljubljani oz. na Slovenskem sploh. Dosedaj je prijaviło svojo udeležbo nad 50 društev iz skoro vseh slovenskih pokrajin Avstrije in Hrvatske, tako da bode v skupnih pevskih zborih nastopilo naravnost impozantno število pevcev. Slavnostni odbor je razposlal pretekle dni na vse strani slavnostne lepake in prijavnice vsem društvom, v katerih naj ta vsaj do 10. t. m. naznanijo, koliko žele sekiric za skupne zборе in število udeležencev, da se lahko pravočasno ukrene vse potrebno glede prenočišč, obedov itd. Slavnostni odbor neumorno deluje in ukrepa vse potrebno, da napravi bivanje dragih gostov v naši beli Ljubljani kolikor bolj udobno in prijetno. Deželna zveza za tujski promet je sporazumno s slavnostnim odborom oskrbela gostom krasen sprejem v Postojni in na Bledu, pri katerem sodelujejo ondotna narodna društva. Tudi glede cenih obedov je storila primerne korake. Postojnska jamska komisija je znižala vstopnino v jamo na 1 K za osebo. Tudi tržaški narodni odbor hoče pokazati gostom slovansko gostoljubnost. Občinski svet ljubljanski z gospodom županom na čelu je v zadnji občinski seji velikodušno ugodil vsem društvenim željam in s tem v najvišji meri pripomogel k sijaju te pevske slavnosti. Ta prireditev je velikega pomena tudi za promet tujcev. Znano je, da bogatejše dežele žrtvujejo velike svote za tujski promet, ker uvidevajo v tem največje blago-

stanje. Z ozirom na skromne razmere, v katerih živimo Slovenci, seveda kaj takega pri nas ni mogoče, pač pa upamo, da bodo širši sloji, zlasti naši dobri someščanje, tudi v tem oziru pokazali svojo ljubeznjivost napram gostom in jih gostoljubno sprejemali na prenočišča ter v slučaju potrebe dajali potrebna pojasnila. Hrupna časnikarska reklama ne pospešuje ptujskega prometa tako, kot ljubeznjivo ravnanje z gosti. Zlasti sedaj skrbimo zato, da naši slovanski gostje poneso najlepše spomine iz slovenskih dežel.

Mestna hranilnica. V seji upravnega sveta „Mestne hranilnice“ je bil izvoljen za predsednika gosp. Ubald pl. Trnkoczy, za podpredsednika c. kr. stavbni svetnik Fran Pavlin, za člana ravnateljstva pa gg. Ivan Velkavrh in Robert Kollmann.

Osuševanje ljubljanskega barja. Razpisana stavbna dela za osušenje ljubljanskega barja so bila oddana firmi Czewowiczko in sin na Dunaju, katera firma ima na svoji strani „Alpenländische Baugesellschaft.“

Priporočamo našim rodbinam

Holinsko cikorijo.

Posojilnica v Radovljici

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

Rezerv. zaklada
iznaša:

kron 82.000

s podružnico na Jesenicah

sprejema hranilne vloge od
vsakega in jih obrestuje

Denarni promet
v letu 1907:

kron 5.500.000

po 4½%

brez odbitka rentnega davka. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotovi denar, ne da bi se pretrgalo obrestovanje.

Posojila

se dajejo na vknjižbe brez amortizacije po 5¼% ali z 1% amortizacijo, na menice pa po 6%.

Eskomptirajo se tudi trgovske menice.

Posojilnica sprejme tudi vsak drug načrt amortizacijskega dolga.

Uradije se v centrali in v podružnici **vsak dan od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 6. ure popoldne izvzemši nedelje popoldne.**

Poštno-hraniln. račun centrale št. 45.867. Podružnice na Jesenicah št. 75.299.

Kopališče

in vodno zdravišče

Prospekte pošilja
Dr. Rud. Wackenreiter
zdravnik-voditelj in najemnik kopališča

Kamnik na Kranjskem
pri Ljubljani

Postaja c. kr. drž. železnic. 1¼ ure od Ljubljane. Krasna planinska lega, v zatišju, milo planinsko podnebje. Za notranje in živčne bolezni, za rekonvalescente. Utrjevanje na razne načine. Skupno zdravljenje z vodo. (Zistem Priessnitz in Winternitz, polivi po Kneippu.) Radij, pitno in kopalno zdravljenje. Solne kopelji, kopelji v ogljikovi kislini in električne kopelji, zdravljenje z vročim suhim zrakom. Masaža in elektroterapija. Plavališče. Senčnat park.

Izvrstna restavracija z nizkimi cenami. Lepa stanovanja v kopališču in v raznih vilah. Začetek sezone 15. maja.

Patentirano v 30 državah.

Varstvena znamka.

Letošnja huda zima je pokazala, da presega glede trpežnosti vsako drugo opeko

Köhlerjeva cementna strešna opeka z zarezo.

V zalogi jo ima edini izdelovatelj za slovenske dežele

Ivan Jelačin na Glincah pri Ljubljani.

Ravnotam se dobi tudi navadna cementna opeka brez zareze v najboljši kakovosti. Vprašanja je nasloviti na: Ivan Jelačin, Ljubljana.

Trgovina s špeci-
rijskim blagom

Trgovina z moko in
deželnimi pridelki

A. Šarabon, Ljubljana

priporoča svoj novourejeno **glavno zalogo rudninske vode.**

Velika pararna za
kavo, mleko za dišave
z električnim obratom.

Točna in solidna postrežba!

Na drobno in debelo!

Zaloga brinja in sliv
za žganjekuho

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice

Največja izbira izgotovljene
obleke za gospode, dame
in otroke.

Zlate svetlinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najbolj. kosm. zobo-
čistilno sred-
stvo!

SEYDLIN
Izdelovatelj
O. Seydl

Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

Dobiva
se
povsod

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ustanovljena
leta 1882

v Ljubljani

Ustanovljena
leta 1882

Podrejena skontraciji „Zveze slov. zadrug“ v Ljubljani

na Dunajski cesti št. 18, na vogalu Dalmatinovih ulic

obrestuje hranilne vloge po

Poštno-hraniln. urada
št. 828.406.

4 1/2 %

Telefon št. 185.

brez odbitka rentnega davka, katerega posojilnica sama za vložnike plačuje.

Uradne ure od 8. do 12. in od 3. do 4. ure popoldne.

Hranilne vloge sprejemajo se tudi po pošti in potom hranilničnega urada.

Stanje hranilnih vlog
K 17,102.911-27

Upravno premoženje kmetske
posojilnice 31. dec. 1908
K 17,519.983-93

Denarni promet
K 71,417.344-75

Varnost hranilnih vlog je tudi zajamčena po zadružnikih.

Posojuje na zemljišča po 5 1/4 % z 1 1/2 % na amortizacijo ali pa po 5 1/4 % brez amortizacije; na menice po 6 %. Posojilnica pa sprejema tudi vsak drugi načrt glede amortizovanja dolga.

Jos. Rojina v Ljubljani

v Šelenburgovih ulicah št. 5
priporoča

elegantne obleke po meri
iz pristnega angleškega blaga.

Priporoča svojo zalogo izgotovljenih oblek,
plaščev iz tirolskega nepremočljivega lodna.

Najsolidnejša postrežba.

Veronika Kenda

Ljubljana, Dunajska cesta 20

Zaloga papirja,
pisalnih in risalnih potrebščin

Glavna zaloga

A. Slatnarjevih zvezkov

Anton Turk

knjigovez in založnik v Ljubljani na Dunajski cesti
priporoča:

Ravnokar na novo izšli knjigi:

Pariški zlatar.

Povest iz dobe kralja Ljudevika XIV.
92 strani. Zbarvano podobo. Cena 60 v.
Po pošti 70 vin. Dobiva se tudi v vseh
slovenskih knjigarnah.

Iz dobe punta in bojev.

Dogodki izza okupacije Hercegovine-Bosne.
Cena 60 vinarjev.

Julija Štor

v Prešernovih ulicah št. 5.
poleg Mestne hranilnice

Največja zaloga

moških, ženskih in otroških čevljev

iz najboljših tovarov, domačih in tujih.

Turistom priporoča pristne gojserske gorske čevlje

Zmerne cene.

Solidna postrežba.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Podružnica v Spljetu

Podružnica v Celovcu

Podružnica v Trstu

Delniška glavica:
3,000.000 K

sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

Rez. fond:

300.000 K

Kupuje in prodaja srečke in vrednostne papirje vseh vrst po dnevnem kurzu.

Ustanovljena l. 1854

Prva domača slovenska pivovarna

Telefon št. 210

G. AUERjevih dedičev, Ljubljana

**Wolfave
ul. št. 12**

priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje izborni

marčno pivo v sodih in steklenicah.